

ОСНОВНІ НАПРЯМИ МЕРЕЖЕВОЇ ВЗАЄМОДІЇ МЕТОДИЧНИХ СЛУЖБ В УМОВАХ НОВАТОРСЬКОГО РУХУ У ПІСЛЯДИПЛОМНІЙ ПЕДАГОГІЧНІЙ ОСВІТІ

Надежда Мельник. Основные направления сетевого взаимодействия методических служб в условиях новаторского движения в последипломном педагогическом образовании.

Nadiya Melnyk. Main directions of teaching networking services in innovative motion in Postgraduate Education.

А Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних та педагогічних працівників післядипломної педагогічної освіти стала генератором інноваційних ідей, визначила основні напрями мережевої взаємодії методичних служб, накреслила шляхи для вирішення завдань модернізації системи освіти, створення багатоступеневої системи надання якісних освітніх послуг.

А Всеукраинская школа новаторства руководящих, научно-педагогических и педагогических работников последипломного педагогического образования стала генератором инновационных идей, определила основные направления сетевого взаимодействия методических служб, наметила пути для решения задач модернизации системы образования, создания многоступенчатой системы предоставления качественных образовательных услуг.

С The All-Ukrainian Innovation School of managing, scientific and educational workers of postgraduate education has become a generator of innovative ideas, defined the main directions of methodological service networking, outlined the ways to meet the challenges of the education system modernization and the creation of a multistage system of qualitative educational services.

Ключові слова: мережева взаємодія, модернізація системи освіти, випереджувальний характер освіти, вдосконалення системи післядипломної педагогічної освіти, професійний розвиток, формування професійної компетентності вчителя.

Ключевые слова: сетевое взаимодействие, модернизация системы образования, опережающий характер образования, совершенствование системы последипломного педагогического образования, развитие, формирование профессиональной компетентности учителя.

Key words: networking, modernization of the education system, advanced nature of education, improvement of postgraduate education, professional development, formation of teacher's professional competence.

Актуальність і доцільність дослідження. В умовах інноваційного розвитку України, реалізації Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року актуальною є проблема якісного оновлення післядипломної освіти та її найвагомішої складової – системи підвищення кваліфікації та професійного розвитку педагогічних і керівних кадрів. Із метою вирішення даної проблеми в рамках Консорціуму закладів післядипломної освіти Університетом менеджменту освіти НАПН України була започаткована Всеукраїнська школа новаторства керівних, науково-педагогічних та педагогічних працівників. Метою діяльності Школи стало підвищення фахового рівня керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників системи післядипломної педагогічної освіти, в тому числі і районних (міських) методичних служб України. Проведення «круглих столів», майстер-класів, інтернет-конференцій, науково-практичних семінарів із питань інноваційних підходів до організації науково-методичної роботи з керівними та педагогічними працівниками в системі післядипломної педагогічної освіти в рамках Всеукраїнської школи новаторства дозволило визначити основні напрями мережевої взаємодії методичних служб різних рівнів для забезпечення професійного зростання педагогічних працівників в умовах модернізаційних змін в освіті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Післядипломна педагогічна освіта (ППО) стає необхідною умовою зростання професіоналізму педагогів, набуває загальнонаціонального значення, оскільки існує низка суперечностей між вимогами інформаційно-технологічного суспільства й невідповідністю педагогів до професійної діяльності в нових умовах, між рівнем базової

педагогічної освіти й новими постійно зростаючими вимогами до педагогічної діяльності. З огляду на це все частіше акцентується увага на тому, що діяльність методичних служб має спрямовуватися на підвищення рівня професійних компетентностей педагогічних кадрів, розв'язання основних завдань науково-методичної роботи в умовах випереджувальної ППО.

Проблеми професійного розвитку і компетентності педагога присвячені численні праці таких учених, як В. Афанас'єва, Е. Бондаревської, Д. Гвішиані, І. Герчикової, О. Дубасенюк, І. Зязюна, І. Ісаєва, Ю. Конаржевського, Н. Кузьміної, А. Маслоу, А. Маркової, А. Моїсєєва, Г. Попова, В. Сластьоніна, Л. Сухорукової, П. Третьякова, Т. Шамоної, С. Шишова, А. Хуторського та ін. Питання післядипломної педагогічної освіти розглядали В. Бондар, Л. Вовк, А. Зубко, Н. Клокар, С. Крисюк, В. Луговий, Н. Любченко, В. Майборода, В. Маслов, В. Олійник, Г. Протасова, В. Пуцов, Н. Побірченко, Л. Покроєва, Н. Протасова, М. Романенко, С. Сисоєва, Т. Сорочан, Є. Чернишова та ін. [2; 3; 5; 6; 8; 9; 10; 11; 12].

Актуальні питання діяльності методичних служб в умовах ППО знайшли висвітлення у збірниках бібліотеки Всеукраїнської школи новаторства керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників: 2011 – «Інноваційні підходи до формування та професійного розвитку компетентності педагогічних працівників у системі неперервної освіти»; «Координація науково-методичної роботи закладів післядипломної педагогічної освіти в умовах єдиного інформаційно-освітнього середовища»; 2012 – «Науково-методичне забезпечення діяльності освітніх округів в умовах реформування освітньої галузі»; «Педагогічний досвід як фактор оновлення

змісту науково-методичної діяльності в установах і закладах освіти: вектори випереджувального розвитку»; «Інноваційні підходи до організації науково-методичної роботи з педагогічними працівниками в умовах компетентнісно зорієнтованої освіти»; 2013 – «Оновлення змісту і форм діяльності науково-методичних установ в умовах сучасних перетворень і перспектив сталого розвитку України».

Стратегія модернізації системи ППО спрямована на мережеву взаємодію та скоординованість дій методичних служб щодо реалізації основних напрямів діяльності, на перезавантаження методичних структур різних рівнів і мобілізацію на співпрацю, пошук ефективних шляхів науково-методичного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників.

З огляду на це ставимо за мету спробу розкрити основні напрями мережевої взаємодії методичних служб в умовах новаторського руху у післядипломній педагогічній освіті.

Виклад основного матеріалу дослідження. Головний стратегічний напрям розвитку системи освіти в різних країнах світу спрямований на розв'язання проблеми переведення системи освіти, в тому числі і післядипломної, у режим інноваційного розвитку, що забезпечить її якість та доступність відповідно до європейських стандартів, орієнтацію на задоволення запитів особистості [7].

Зміст освіти має бути зорієнтований на випереджувальний розвиток суспільства, професійної кар'єри, особистісних навичок і якостей, інших сфер соціальної практики, що дасть можливість сформувати особистість, підготовлену до інноваційної діяльності, яка має сформовані пізнавальні запити, духовні потреби, здатна самостійно планувати і реалізовувати спрогнозовані цілі [1].

Основним завданням сучасної освіти є створення системи безперервної освіти і випереджувального її характеру щодо розвитку суспільства, тобто здійснення підготовки особистості, здатної до високопродуктивної індивідуальної творчості та до вирішення на цій основі будь-яких проблем, які життя ставить перед нею.

Якісно зорієнтована система освіти потребує посилення уваги до підвищення рівня компетентності всіх учасників педагогічного процесу, адже від рівня професійної компетентності вчителя залежить рівень сформованості компетентностей учня [4].

Створення моделі мережевої взаємодії – це найефективніший шлях для вирішення завдань модернізації системи освіти, створення багатоступеневої системи надання якісних освітніх послуг.

Мережа – це сукупність установ, що мають спільну мету, ресурси для її досягнення, єдиний центр управління. Мережу нині розглядають і як інструмент інноваційної інфраструктури, що дозволяє ефективно поширювати технологічну інформацію і здійснювати пошук партнерів для реалізації інноваційних проектів. Завданням мережі є обмін технологіями між науковими установами і навчальними закладами, пошук партнерів для здійснення кооперації в розробці і впровадженні нових освітніх, педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій. Члени мережі збирають і систематизують інформацію про нові технології, проводять моніторингові дослідження і формують таким чином єдину базу освітніх запитів і пропозицій.

Очікуваний результат від організації мережевої взаємодії: оновлення форм і методів роботи з педагогічними працівниками; активізація участі методичних служб у ро-

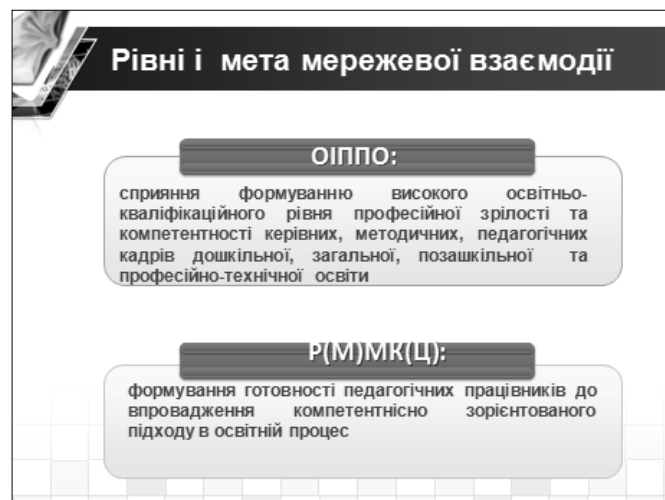
зв'язанні конкретних освітніх проблем у процесі виходу в мережевий простір; підвищення якості роботи освітніх установ.

Мережева взаємодія методичних служб є найефективнішим механізмом розповсюдження і розвитку інновацій. У сучасному світі має місце тенденція злиття освітніх і інформаційних технологій та формування на цій основі принципово нових інтегрованих технологій, заснованих на Інтернет-технологіях.

Визначаємо такі рівні мережевої взаємодії методичних служб:

- рівень обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти;
- рівень районних (міських) методичних кабінетів (центрів).

Мережева взаємодія на кожному рівні спрямована на досягнення конкретної мети (рис.1):

Серед напрямів професійного розвитку сучасного фахівця: розвиток інноваційного творчого мислення; розвиток професійних компетентностей; формування вмінь для роботи з інформаційними ресурсами; мотивація до інноваційної діяльності.

Завдання ОІППО в системі мережевої взаємодії:

- мережеве консультування з актуальних проблем здійснення науково-методичного супроводу;
- обмін досвідом із питань підвищення професійної компетентності працівників;
- співпраця з питань приведення кадрового потенціалу фахівців до світового рівня;
- взаємодія з формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності.

Завдання Р(М)МК(Ц) у системі мережевої взаємодії:

- мережеве консультування з актуальних проблем професійного зростання педагогів;
- обмін досвідом із питань оновлення змісту і форм науково-методичної роботи;
- співпраця з питань формування готовності педагогічних працівників до інноваційної діяльності;
- взаємодія з реалізації напрямів науково-методичної діяльності з педагогічними працівниками.

Пріоритетними завданнями науково-методичної роботи в сучасних умовах є:

- підготовка нової генерації педагогічних працівників, здатних позитивно впливати на суспільний розвиток в умовах інноваційних змін;
- створення умов для підготовки конкурентноздатних педагогічних працівників;

- модернізація змісту, принципів, форм і методів щодо формування готовності фахівців до свідомого постійного підвищення свого професійного рівня;
- реалізація сучасних підходів до професійного зростання педагогічних працівників у системі післядипломної педагогічної освіти.

Надзвичайно важливо правильно визначити змістові напрями мережевої взаємодії (рис.2):

Основними формами мережевої взаємодії (це горизонтальні форми взаємодії науково-методичних установ, що забезпечують ефективне використання досвіду роботи в освітньому контексті підвищення кваліфікації (курсовий та міжтестастійний період) є мережева творча майстерня, школа технологічної майстерності, тренінг-клуб (тренінг-центр), науково-пошуковий проект, творча лабораторія, методична школа, центр розвитку методичного складу, центр моніторингових досліджень, школа прогностичних досліджень, науково-методична лабораторія тощо.

Прогнозовані результати мережевої взаємодії:

- насичення освітнього ринку праці фахівцями з високим рівнем культури та професійної компетентності;
- високий рівень професійного зростання науково-методичних і педагогічних працівників;
- приведення кадрового потенціалу науково-методичних служб до світового рівня;
- високий рівень психолого-педагогічної готовності до інноваційної діяльності.

Завдання науково-методичних служб щодо застосування мережевих технологій:

- удосконалення знань, умінь і навичок використання сучасних засобів мережевих технологій;
- формування мережевих компетенцій педагогічних працівників як складової інформаційно-комунікаційної компетентності;
- створення мережевої системи методичного сервісу, особистісно зорієнтованої траєкторії розвитку методистів із метою проектування результатів професійної діяльності;
- забезпечення науково-методичного супроводу потенційних споживачів освітніх послуг до мережі Інтернет.

Формування єдиного інформаційного методичного середовища в сучасних умовах потребує:

- на рівні ОІППО: розширення тематики лекцій, спецкурсів з впровадження мережевих технологій; розроблення методичного забезпечення з питань впровадження їх у професійну діяльність методистів і педагогічних працівників;

- на рівні Р(М)МК(Ц): здійснення системи моніторингових досліджень із проблем впровадження мережевих технологій у професійну діяльність педагогічних працівників; реалізацію модульно-диференційованого підходу у системі науково-методичної роботи з ними.

Навчання з використанням мережевих технологій покликане вирішувати низку завдань, серед яких: збільшення обсягу доступних освітніх матеріалів, модернізація педагогічного процесу за рахунок застосування інтерактивних форм занять, мультимедійних навчальних програм; створення комфортних умов для творчого самовираження педагога, можливості демонстрації продуктів своєї творчої діяльності, спілкування з педагогами-професіоналами, з колегами-однодумцями, консультування із науковцями, фахівцями високого рівня незалежно від територіальної розмежованості.

Особливу увагу варто приділити впровадженню дистанційних форм науково-методичної роботи, створенню віртуальних педагогічних інтернет-спільнот, розробленню та апробації організаційних моделей професійної діяльності методиста щодо раціонального використання ресурсів освітніх глобальних інформаційних мереж.

Нині методичним службам необхідно також окреслити актуальні завдання науково-методичної роботи, серед яких:

- створення єдиного соціального інформаційно-освітнього середовища, яке забезпечуватиме можливість професійного росту кожному педагогічному працівнику;
- розроблення й запровадження інноваційної моделі безперервної освіти (один із основних глобальних викликів XXI ст.);
- набуття методичними службами функцій сервісного центру надання освітніх послуг, допомоги, консультацій педагогічним працівникам із метою задоволення їхніх потреб і запитів;
- перезавантаження методичних служб різних рівнів і мобілізація на співпрацю, пошук ефективних шляхів науково-методичного супроводу професійної діяльності педагогічних працівників;
- координація роботи всіх регіональних методичних служб, адже у кожного вчителя свій «професійний організм» і він потребує індивідуального підходу;
- активізація діяльності авторських творчих майстерень учителів, шкіл технологічної майстерності та інших інноваційних форм роботи;
- організація диференційованого підвищення кваліфікації у міжтестастійний період молодого вчителя і вчителя з багаторічним досвідом, керівника навчального закладу;
- впровадження технології веб-квест (WebQuest), яка є однією з моделей проектної діяльності, формування компетенцій щодо використання інформаційних ресурсів Інтернету та інтеграції їх у вільному режимі в навчальний процес;
- реалізація основних принципів продуктивної освіти, суть яких полягає в організації процесу навчання шляхом спільної діяльності учня, педагога, майстра на виробництві, керівника навчального закладу та інших суб'єктів бізнесу і виробничих структур. Це дозволить старшокласникам реально переходити до профільної школи і визначатися з майбутньою професією з урахуванням реальних життєвих ситуацій і своїх індивідуальних уподобань;
- впровадження дистанційного навчання у підвищення кваліфікації педагогічних працівників у міжтестастійний період;
- впровадження інклюзивного навчання, яке потре-

бує продуманого, поступового підходу й високого рівня творчості методичних і педагогічних працівників;

– розроблення Програми підвищення кваліфікації вчителів основної та старшої школи для реалізації основних цьогорічних нововведень, серед яких: обов'язкове вивчення двох іноземних мов у 5-х класах; вивчення інформатики, починаючи з 2-го класу; посилення уваги до природничої та екологічної освіти; активне використання здоров'язбережувальних технологій.

Із метою вирішення цих проблем в умовах новаторського руху у післядипломній педагогічній освіті необхідно скоординувати діяльність усіх методичних служб щодо підготовки педагогічних працівників до реалізації нововведень.

Висновки та результати дослідження. Зустрічі у рамках Всеукраїнської школи новаторства (ВШН) керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників підтвердили: освіті, що реформується, потрібен науково-методичний супровід сміливих ідей практиків, а не лише тиражування результатів наукових істин. ВШН як форма підвищення фахової майстерності спільно з ДВНЗ «Університет менеджменту освіти» НАПН України нині забезпечують науково-методичний супровід процесів ефективного функціонування й розвитку закладів ППО на основі партнерства між усіма структурами і підрозділами системи освіти, адже на засідання Школи запрошуються наукові та науково-педагогічні працівники установ Національної академії педагогічних наук України, Міністерства освіти і науки України, обласних інститутів післядипломної педагогічної освіти, досвідчені й визнані фахівці з усіх регіонів України, а також автори інноваційного досвіду. Школа новаторства стала

невід'ємною складовою спільної діяльності Університету менеджменту освіти і регіональних закладів ППО в рамках Консорціуму, сприяла підвищенню вагомості закладів післядипломної педагогічної освіти в Україні.

Перспективи подальших наукових розвідок. Новими векторами випереджувального розвитку методичних служб визначаємо вибудову поля мережевої взаємодії у системі післядипломної педагогічної освіти, модернізацію розгалуженої інфраструктури методичних служб на принципах мережевої взаємодії й маркетингу, що дозволить активніше впроваджувати інновації у практичній діяльності, сприятиме формуванню єдиного інформаційно-освітнього середовища.

Література

- Біла книга національної освіти України: проект / Акад. пед. наук України; за ред. В. Кременя. – К., 2009. – 185 с.
- Зубко А.М. Теоретико-методичні засади підвищення кваліфікації педагогів у системі післядипломної освіти: монографія / А.М. Зубко. – Херсон : РІПО, 2010. – 167 с.
- Маслов В.И. Теория и методика организации непрерывного повышения квалификации руководителей школ: учеб. пособие / В. И. Маслов. – К. : МНОУСР, 1990. – 259 с.
- Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року. – Вища школа. – 2013. – №2. – С. 86–106.
- Олійник В.В. Безперервна освіта / В.В. Олійник // Світло. – 2000. – № 3 (17). – С. 11–15.
- Олійник В.В. Методичні та організаційні засади реформування післядипломної освіти України / В.В. Олійник // Управління якістю професійної освіти: зб. наук. праць. – Донецьк : ТОВ «Лебедь», 2001. – С. 23–26.
- Ніколаєнко С. М. Освіта в інноваційному поступі суспільства. Тези доповіді міністра освіти і науки України С. Ніколаєнка на підсумковій колегії МОН України 17 серпня 2006 року // Освіта України. – 2006. – № 60–61, 14 серпня.
- Протасова Н.Г. Післядипломна освіта педагогів: зміст, структура, тенденції розвитку / Н. Г. Протасова. – К., 1998. – 176 с.
- Пуцов В.І. Організаційно-педагогічні основи методичної роботи: навч. посібник / В.І. Пуцов, С.В. Крисюк, А. І. Воловиченко та ін. – К. : УІПККО, 1995. – 180 с.
- Романенко М. І. Методологія та зміст сучасної післядипломної педагогічної освіти / М. І. Романенко // Післядипломна освіта в Україні. – 2007. – № 1. – С. 35–37.
- Сорочан Т.М. Післядипломна освіта як педагогічна система / Т.М. Сорочан // Освіта на Луганщині. – 1998. – № 3. – С. 13–16.
- Сорочан Т.М. Последипломное педагогическое образование XXI века – ответ на вызов времени / Т. М. Сорочан // Материалы Международной научно-практической конференции «Образование – XXI век: непрерывное образование – основа социализации личности» / под. ред. Н.А. Провоторовой, П.А. Бабкина. – Воронеж, 2004. – С. 98–102.

УДК 371.14

Лілія Колесникова

ІННОВАЦІЇ В ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННІ КУРСІВ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ВЧИТЕЛІВ МАТЕМАТИКИ

Лілія Колесникова. Инновации в организации и в проведении курсов повышения квалификации учителей математики.

А Проанализированы результаты экспериментальной работы авторской творческой мастерской как инновационной формы организации и проведения курсов повышения квалификации учителей математики.

Ключевые слова: инновация, инновационная деятельность, авторская творческая мастерская.

Lidiya Kolesnikova. Innovations in organization and conducting the courses of qualification increasing of maths teachers.

С The results of author's creative laboratory's experimental work as an innovative form of organization and conducting the Math's teachers' courses of qualification increasing were analyzed.

Key words: innovation, innovative activity, authors' creative laboratory.

А Проаналізовані результати експериментальної роботи авторської творчої майстерні як інноваційної форми організації та проведення курсів підвищення кваліфікації вчителів математики.

Ключові слова: інновація, інноваційна діяльність, авторська творча майстерня.

Актуальність і доцільність дослідження теми зумовлені інноваційними процесами, що здійснюються в соціумі у зв'язку із упровадженням ринкових взаємовідносин у всіх сферах життєдіяльності та з входженням України до європейського освітнього простору, що потребує переосмислення традиційних підходів в організації і проведенні курсів підвищення кваліфікації в системі післядипломної освіти. Післядипломна освіта змушена сьогодні змінювати свою ор-

ганізаційну структуру, вносити корективи щодо змісту, форм і методів навчання педагогів, здійснювати вплив на зростання їхньої професійної майстерності. Виходячи з того, що на ринку педагогічних послуг головним продуктом стають технології в особистісному виконанні педагогів, тому опанування новітніми освітніми технологіями викладачами інститутів післядипломної освіти є сучасною вимогою часу. Впровадження цих технологій можуть забезпечити успіх на 80%,